

Občasník lidí z Domu sv. Cyrila a Metoděje

Vlaštofka

Rozhovor s Janem
Hanušem - 4
Představení
Václava Fišera - 8
Prohlídka
konkatedrály - 12

3
2021

Vážení čtenáři,

čas ubíhá jako voda a my si 28. září připomeneme již 25 let, od chvíle, kdy jsme otevřeli Dům sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlastovičkách. Zařízení, které je v České republice jediné svého druhu.

Před čtvrt stoletím fungovaly v České republice pouze dva velké ústavy pro osoby s těžkým postižením zraku. Jeden se nacházel v Praze a druhý v Brně Chrlících. Obě zařízení nabízela dnes už těžko představitelnou ústavní péči, bylo proto zapotřebí dívat se do budoucna a nabídnout klientům více. Otevření Domu sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené v Opavě Vlastovičkách znamenalo velký zlom v oblasti péče o zrakově postižené. Otevřelo se zařízení, které znamenalo zázemí, péči a svobodu. Klienti zde měli možnost se seberealizovat v oblastech sebeobsluhy, péče o domácnost a také pracovat v chráněných dílnách. Mnozí z nich také u nás našli štěstí v podobě životního partnera. Spoustě klientů dalo naše zařízení sílu postavit se na vlastní nohy a osamostatnit se.

A právě uplynulých 25 let bude doprovázet další stránky. Přejí Vám příjemně strávené chvíle s naší Vlastočkou.

Zuzana Janků, vedoucí Domu sv. Cyrila a Metoděje

• Na společném rekondičním pobytu na Cvilině v roce 1999, foto archiv Charity Opava

• Robin Preusz ve svém bytě ve Vlačovičkách, foto Vladimír Herman

Dům se vyvíjel, myšlenka zůstala

Před 25 lety Charita Opava realizovala projekt Domova pro zrakově postižené, který nabízel v té době exkluzivní bydlení v jednolůžkových pokojích. Jednalo se o komunitní bydlení, ve kterém se každý klient mohl cítit jako člen jedné velké rodiny.

Vzájemnost podporovalo také soužití pod jednou střechou s tehdejšími vedoucími domova a jeho rodinou. Dům disponoval společnými prostory jako kuchyň, jídelna a obývací pokoj, kde docházelo k pravidelnému setkávání obyvatel během dne při běžných činnostech, jako jsou vaření, společné usedání k jídlu, sledování televize, práce na zahradě, podobně jako v rodině. Cíle Domova pro zrakově postižené se nemění. Sociální služba stále usiluje o maximální možné osamostatnění klientů ve všech oblastech jejich života. Prostředí domova se však v průběhu let přece jen proměňuje. Současné

chráněné bydlení sleduje trend poskytování sociálních služeb. Stále dbá na soukromí klientů, kteří i nadále bydlí v jednolůžkových bytech, ale již s vlastním kuchyňským koutem a sociálním zařízením. Vytratil se komunitní duch, všechny činnosti jsou přeneseny do soukromí, ale stále zůstává prostředí podporující individuální schopnosti každého klienta z řad lidí se zrakovým handicapem, ale i s mentálním znevýhodněním. A o tom, že se cíle daří službě naplňovat, svědčí také počty lidí, kteří prošli Domovem pro zrakově postižené a které již dnes bydlí samostatně ve svých domácnostech.

„Společně jsme změnili osudy mnoha lidí,“ vzpomíná na čtvrt století starou kampaň pro Vlaštovičky Jan Hanuš

• Ředitel Charity Opava Jan Hanuš ve společnosti vedoucí domu Zuzany Janků a pracovnice Petry Hrbáčové, foto Vladimír Herman

Do velké rodiny Domu sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené patří už pětadvacet let od jeho založení nejen klienti, pracovníci a dobrovolníci, ale také sponzoři. Mnozí z nich jsou pravidelnými dárci už od poloviny devadesátých let, kdy je oslovila na svou dobu rozsáhlá fundraisingová kampaň. U jejího zrodu stál dnešní ředitel Charity Opava Jan Hanuš, tehdy čerstvý vedoucí Vlaštoviček.

• Jako první vedoucí Domu sv. Cyrila a Metoděje jste se pustil počátkem devadesátých let do oslovovací kampaně na získání sponzorů.

To byla na svou dobu poměrně odvážná akce, protože výsledek nebyl zdaleka zaručený. Kdy to bylo a jak jste na něco takového přišel?

Nevím přesně, ve kterém to bylo roce, vím však, že to bylo hned poté, co jsem dostal na starost „vedoucování“ domu pro zrakově postižené. Tehdy jsem si uvědomil, že naprosto zásadně chybí peníze na stavbu i na provoz. Řekl jsem si, že něco musíme udělat a že nejlépe by bylo získat peníze od bohatých firem. Proto jsme začali s tzv. fundraisingem.

• **Jak kampaň probíhala, koho a jak jste oslovovali?**

Kampaň měla svůj vývoj a také několik etap. Před kampaní jsme zkoušeli oslovit známé firmy, tam se nám ale moc dobře nedařilo. Pak jsem si začal studovat, jak peníze získávat. Po dlouhých diskusích s mým kamarádem fotografem Jirkou Štenckem, jsme se rozhodli, že musíme změnit zaběhlé stereotypy v grafickém vnímání pomoci potřebným, což tenkrát bylo skutečně něco nevídaného. Jiří nafotil tehdejšího klienta Vojtu a také mé ruce a vznikl grafický materiál, který jsme použili na oslovovací kampaň. To byl ale jen začátek. Poté jsme oslovili veliké množství firem a lidí

• Jan Hanuš počátkem devadesátých let při další akci na podporu Vlastoviček – samolepkové soutěži o ceny pro sponzory, foto archiv Charity Opava

• Jan Hanuš společně s obyvatelkou Domu ve Vlaštovičkách - Ivetou Dunkovou a s tehdejší ředitelkou Charity Opava Aničkou Ekslerovou v roce 2004, foto Václav Burda

– no a začala mravenčí práce. Dárce bylo zapotřebí zkontaktovat, zaznamenat spolupráci, prostě komunikovat s nimi. Velkou zásluhu na celém procesu a vlastně na celkovém nastavení pravidel má Tomáš Schaffartzik. Díky němu nezavládl chaos, ale to velké množství lidí, kteří se ke spolupráci nabídli, jsme zvládli.

• **Celá kampaň také musela stát dost peněz, jak se Vám podařilo přesvědčit tehdejší ředitelku Charity Opava Aničku Ekslerovou, aby Vám je svěříla?**

Paní ředitelka byla z grafického

ztvárnění v šoku. Musel jsem předstoupit před celou radu Charity Opava a prezentovat svůj záměr. Poté byla v šoku celá rada Charity 😊. Na závěr prezentace jsem je požádal o sto tisíc korun, což byly tenkrát velké peníze. Abych řekl pravdu, nevím jak se mi povedlo je přesvědčit, ale paní ředitelka s kampaní souhlasila.

• **Dnes už víme, že kampaň byla mimořádně úspěšná a plody nese dodnes. Tehdy ale tento postup nebyl ozkoušený. Měl jste obavy, že se to nemusí vdařit?**

Tenkrát jsem celé myšlenky opravdu věřil. Věřil jsem, že se nám podaří sehnat dostatek lidí, kteří by nás podpořili. Samozřejmě jsem měl chvění, co se stane, kdyby... Rozpočet vzrostl ze sta tisíc na několik set tisíc, ale výsledek stál za to. Projekt „Vlaštovičky“ se podařilo realizovat.

• **Ohromné množství lidí, které jste tehdy oslovil, je s námi stále v kontaktu, dodnes jsou sponzory Vlaštoviček a určitě také čtenáři Vlaštofky. Chcete jim něco vzkázat?**

Mám velikou radost, že se nám společně podařilo pozitivně změnit osudy mnoha lidí se zdravotním hendikepem. Za to Vám patří srdečný dík.

Ivo Mluděk

Pan Petr používá v keramice zejména šnekovou metodu

• Peter Ballay spolu s dalšími pracovníky v dílně, foto Zuzana Janků

Jsou to již dva roky, co Petr Ballay – jeden z našich obyvatel, začal pracovat v Chráněných dílnách Charity Opava. „Jsem moc rád, že mi dílny tuto práci nabídly. Pracuji s keramikou a moc mě to baví,“ popisuje pan Petr, čím konkrétně se v dílně zabývá.

„Ještě bych uvítal, kdybychom dostali v dílně více pracovních hodin, tak doufám, že se to snad v budoucnu podaří,“ doplňuje pan Petr. Jeho keramické výrobky jsou zejména květináče, hrnky, misky i větší mísy. „Pokud dělám opravdu velkou mísu, tak ta mi zabere úplně od prvopočátku až po konečný výrobek, který zamíří do pece k vypálení třeba i tři hodiny. Je to zkrátka ruční práce, nejčastěji při tom používám tzv. šnekovou metodu,“ vysvětluje Petr Ballay, který má na rozdíl od některých svých

spolupracovníků zbytky zraku.

Za největší pochvalu považuje, když si zákazník v obchůdku či na internetu některý z jeho výrobků vybere a zakoupí. „To pak člověk přímo fyzicky cítí, že jeho práce má smysl, je to moc příjemný pocit,“ dodává pan Petr.

Václav Burda

• Peter Ballay při výrobě keramické misky, foto Zuzana Janků

Václav Fišer

• Václav Fišer (vlevo) masíruje spolu s Pavlem Veverkou zájemce na Sportovním dnu v Opavě, foto Vladimír Herman

Milí čtenáři, v této rubrice Vám vždy představujeme portrét někoho, kdo je spjat s naším Domem. Protože se v tomto čísle ohlížíme za 25 lety života Domu sv. Cyrila a Metoděje, přizvali jsme k rozhovoru Václava Fišera, který přišel do Vlašoviček jako nevidomý mladý muž v roce 1999. Nyní už bydlí zcela samostatně a v Charitě Opava pracuje jako masér.

• **Vašku, vzpomenete si ještě, jaké byly Vaše první dojmy ze setkání s Domem ve Vlašovičkách?**

Velmi silným dojmem na mě zapůsobila atmosféra toho domu, myslím teď přímo budovu. Vědomí, že to býval klášter. Ten dům měl specifickou atmosféru – snoubila se v něm historie se současností – dveře typické pro historickou budovu kláštera a čím více se

postupovalo dovnitř, tím více měl dům charakter moderní výstavby. Pamatuji si, že jsem si podle nálady vybíral, v které části domu se budu pohybovat.

Ještě silnějším dojmem na mě zapůsobili lidé, se kterými jsem se tady setkal. Udivila mě – v tom dobrém smyslu slova – atmosféra soužití klientů a zaměstnanců, ten rodinný charakter. Hospodyňky, jak jsme tehdy říkali

pracovním v sociálních službách, byly spíše jako tety než lektorky. Oproti pobytům v různých internátech, které jsem zažíval předtím, to byla příjemná změna.

● **Pamatuji si, že jste do Vlašoviček přišel s celou řadou dovedností, uměl jste např. slepovat modely letadel, což je pro nevidomého celkem netypický koníček ...**

I když jsem své dětství a mládí prožil v různých zařízeních internátního typu, měl jsem moc pěkný vztah s rodiči a na víkendy jsem vždycky jezdil domů. U nás na vesnici jsem měl kamaráda, který lepil modely letadel, takže jsem

hodně věcí „okoukal“ od něj. A také mi hodně pomáhalo, že jsem sledoval různé filmové dokumenty a knihy o letadlech, takže jsem si dělal lepší představu o tom, jak vypadají, jaké mají technické parametry... Ve Vlašovičkách mi hodně pomáhal Zdeněk Šmahlík, který trošku viděl a pomocí televizní lupy mi často pomohl s popisem nějakého detailu, který mi nebyl jasný.

● **Vašku, co Vám tedy dům ve Vlašovičkách mohl nabídnout?**

Získal jsem ideální prostředí pro osamostatnění se. Stabilita toho prostředí spočívala v tom, že jsem měl volnou ruku ve spoustě činností, které

● **Václav Fišer během svého hudebního vystoupení na náměstí v Opavě v roce 2002, foto archiv Charity Opava**

jsem mohl dělat, a zároveň jsem měl možnost poprosit o pomoc v tom, co jsem potřeboval, a pod dohledem školených zaměstnanců získat jistotu v tom, co jsem až tak dobře neuměl. Velké pokroky jsem mohl udělat např. ve vaření, to mi hodně pomohlo. Něco málo jsem o vaření věděl, minimálně to, že je k němu zapotřebí voda, hrnec a zdroj tepla 😊, ale chyběly zkušenosti, jistota, sebedůvěra... prostě to, že jsem znal recept, ještě neznamenalo, že umím vařit.

V prostorové orientaci jsem byl celkem dobrý – po Brně jsem se uměl pohybovat samostatně, ale Opava pro mě byla cizím prostředím a já jsem se opravdu chtěl naučit pohybovat sám bez ohledu na to, zda někdo z vidících bude či nebude mít čas někam mě doprovázet. Někteří si možná ještě pomatují, že jsem asi čtrnáct dní poté, co jsem začal ve Vlaštovičkách bydlet, prohlásil, že jedu sám do Opavy a po několika hodinách jsem k údivu za-

městnanců i klientů rozrazil dveře se slovy: „Čus bando, jsem zpátky“ 😊. Přesto jsem byl vděčný za možnost se v prostorové orientaci zlepšit a naučit se spoustu nových tras a dovedností. Výuka prostorové orientace pro mě byla více než atraktivní.

● **Hodně lidí Vás zná jako maséra pracujícího v charitním wellness centru. Jak jste se k této práci dostal?**

Jsem moc rád, že mám práci. V Charitě Opava jsem začal pracovat hned v listopadu 1999, nejprve jsem nastoupil do chráněných dílen, pak se můj úvazek začal dělit mezi dílny a masáže a od roku 2001 už pracuji pouze jako masér. Obor masér jsem vystudoval na střední škole a v Charitě jsem si ještě dodělával další kurzy, např. masér ve zdravotnictví nebo lymfatické masáže.

● **V Domě sv. Cyrila a Metoděje jste bydlel čtyři roky, pak jste využil možnost charitního chráněného bydlení mimo dům a nyní již mnoho let bydlíte zcela samostatně ve svém bytě. Je ještě něco, co byste na „Vlaštovičkách“ rád ocenil?**

Je fajn, že je možné využívat služeb instruktora prostorové orientace i ambulantně, byť nejsem klientem domu. Momentálně tuto službu využívá např. moje partnerka. A já osobně jsem rád, že můžu vycházet z toho, co jsem se ve Vlaštovičkách naučil.

• Václav Fišer během společného výletu do Hrabyně v roce 2001, foto archiv Charity Opava

„Na dovolené v jižních Čechách jsme si to moc užili,“ prozradili Eva a Bedřich

Stejně jako většina lidí kolem, i naši obyvatelé se snaží letní období využít hlavně k odpočinku a nabrání nových sil. Například dva z našich obyvatel – paní Eva a pan Bedřich se rozhodli, že si vyjedou spolu na týdenní dovolenou. Rozhodli se, že využijí nabídky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých, která již řadu let pořádá týdenní pobyty v různých částech naší země. Tentokrát byl pobyt naplánován do hotelu MAS v Sezimově Ústí v jižních Čechách se zaměřením na výlety do okolí.

Pan Bedřich již dříve nabídky pobytů, které pořádá Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých využil, pro paní Evu to byla premiéra.

„Oba jsme si to moc užili, stihli jsme toho hodně navštívit, např. zámek Konopiště v rámci speciální večerní prohlídky,“ chválí pobyt paní Eva. *„Personál hotelu nás během celého pobytu rozmazloval. Moc se nám líbily hudební večery, oba máme rádi písničky, tak jsme si mohli o večerech spolu s kapelou zanotovat. Výborné byly také pravidelné masáže v hotelu, také jsme si vždy zašli na večerní procházku s návštěvou kavárny*

• Nevidomý pan Bedřich si „prohlíží“ hmatem sousoší před zámek Konopiště, foto Eva Rohovská

či cukrárny,“ dodává pan Bedřich. Oba pak jednoznačně souhlasí, že společná dovolená byl výborný nápad, který, jak oba doufají, bude mít v budoucnu pokračování. Pokud bude Sjednocená organizace nevidomých pokračovat v pořádání dovolenkových pobytů, paní Eva s panem Bedřichem nebudou, dle vlastních slov, ani chvíli váhat.

Prohlídka konkatedrály byla pro klienty mimořádným zážitkem

• Při prohlídce konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie v Opavě, foto Vladimír Herman

Jedním z prvních výletů po koronavirové pauze, který naši obyvatelé absolvovali, byla návštěva konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie, která byla dlouhou dobu uzavřena kvůli rekonstrukci. Obyvatele po kostele provázel historik Dalibor Halátek, který je velkou měrou zodpovědný za samotnou rekonstrukci svatostánku. „Jeho výklad byl opravdu profesionální, šlo poznat, že o historii stavby i o veškerých prostorách má pan Halátek neuvěřitelný přehled, mě osobně nejvíce asi zaujaly vystavené monstrance a kalichy, které si návštěvník

kostela může prohlédnout, navíc na řadu ornamentů a výzdoby vnitřních prostor jsme si mohli sáhnout,“ ocenil jeden z návštěvníků Vlaštoviček pan Peter. „Velmi zajímavá byla i prohlídka sklepení, kam se asi běžný návštěvník nedostane, naopak vystoupání do některé z věží jsme museli odmítnout, protože bychom museli podniknout lezení po 20 metrových žebřících, což bylo nereálné,“ zhodnotil dále prohlídku pan Peter, který – stejně jako prakticky všichni ostatní návštěvníci z Vlaštoviček byl prohlídkou konkatedrály nadšen.

Pobyt ve Vlašovičkách zlepšil život řadě zrakově postižených

- V roce 1996 jsme měli pouze jednu budovu. Jednalo se o Dům sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené na adrese Marie Dolanské 19 ve Vlašovičkách. Nyní máme celkem 3 objekty. K budově ve Vlašovičkách přibyl rodinný dům U Trojice 7 v Opavě a brzy se rozrosteme o dům na Okružní ulici 6 v Jarkovicích.
- V roce 1996 jsme měli zhruba 15 klientů. Stávající kapacita umožňuje bydlení 24 klientům. Za posledních 25 let jsme přijali více než 100 klientů. Z toho nadpoloviční většina se dokázala osamostatnit a najít si vlastní bydlení.
- Od roku 1996 nastoupilo do chráněného bydlení 87 % klientů se zrakovým postižením a 13 % klientů s mentálním znevýhodněním. Počet mužů převážoval nad počtem žen.
- Za jeden rok poskytnou naši pracovníci klientům 5 000 hodin pomoci. Jedná se o úkony přímé péče, jako jsou např. zajištění doprovodů, podpora při přípravě stravy, úklidu bytu, osobní hygieně a další.
- Za jeden rok u nás vykoná praxi 50 studentů. Převážná většina studentů za námi přijíždí z Vyšší odborné školy sociální Caritas v Olomouci.

• Pracovnice Petra Hrbáčová spolu s klientem Robertem Tokarem při práci v kuchyni, foto V. Herman

S humorem jde všechno líp

- Vnouček Jožka přinesl babičce na šedesáté narozeniny plnou náruč květů.

Babička: „Ale Jožko, vždyť takových mám plnou zahradu!“

Jožka: „Měla jsi.“

- „Tati, chci ti dát dárek k narozeninám.“

„Děkuji ti, synku, ale nejlepším dárkem by pro mě byly tvoje dobré známky ve škole.“

„Pozdě! Už jsem ti koupil kravatu...“

- „Péťo, napiš babičce k narozeninám, ale napiš to hezky a ať tam nemáš chyby.“

„Víš co, mami, já jí raději zavolám.“

- Žena kupuje partnerovi dárek a neví, co to má být, vysvětluje: „On vlastně všechno už má - vilu, auto a několik milionů. Poradte mi.“

Prodavačka jí podává papírek: „Tak mu zkuste dát tohle.“

„A co to je?“

„Moje adresa a telefonní číslo.“

- Přijde muž na večírek se sudem. Hostitel ho vítá se slovy: „Ty jsi hodný, že neseš na večírek sud plný piva.“

Ale přítel se ozve: „Hm, kde ho můžu naplnit?“

Nebyla šance dostat tam tolik svíček.
Tak jsem to prostě podpálil...

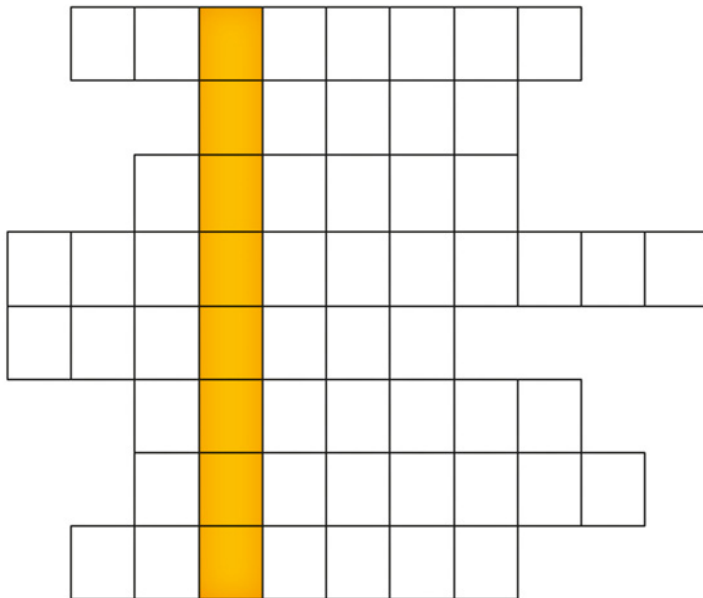
Osmisměrka

Slova: katarakta, Braille, charita, glaukom, sítnice, Cyril, brýle, zrak, oko

Křížovka

1. Dobročinná sbírka pro nevidomé a slabozraké se jmenuje Bílá _____
2. Patronka nevidomých, která slaví svátek v prosinci - svatá _____
3. Kdo provozuje naše služby chráněné bydlení a sociální rehabilitaci?
4. Jaká je barva hole pro osoby s hluchoslepotou?
5. Jak se jinak nazývá panenka v duhovce oka?
6. Příjmení slavného nevidomého italského tenoristy
7. Kolik procent informací zhruba získáváme zrakem, 30 %, 50 % nebo 80 %?
8. Bratr sv. Cyrila se jmenoval _____.

TAJENKA: Sv. Václav přináší do Vlaštoviček _____.

TAJENKA: SLAVNOST

Řešení: 1. pastelka 2. Lucie 3. Charita 4. červenobílá 5. zornice 6. Boccelli 7. osmdesát 8. Metoděj

Oslava ve Vlašovičkách bude s omezením

Pouze v úzkém kruhu klientů a zaměstnanců oslavíme v úterý 28. září výročí 25 let od otevření Domu sv. Cyrila a Metoděje. Protože okolnosti nesvědčí setkávání velkého množství lidí, budeme na mši svaté i při následném posezení na všechny naše bývalé klienty i zaměstnance a také na sponzory a dobrodince alespoň myslet a vzpomínat. Vždyť čtvrt století našeho domu je svátkem nás všech. Blahopřejeme a děkujeme!

Redakční rada

Koordinace: Zuzana Janků, Václav Burda, Pavlína Králová, Vladimír Herman, Ivo Mludek, Marie Kořínková, Marie Hanušová. Výkonní redaktori: Marek Kukla, Ondřej Šerik Fuják. Foto přední a zadní strany obálky: Vladimír Herman. Časopis Vlaštofka je dílem obyvatel domu.

Vydavatel: Charita Opava
Přemyslovců 26, 747 07 Opava-Jaktař

Dům sv. Cyrila a Metoděje pro zrakově postižené ve Vlašovičkách
Marie Dolanské 19, 746 01 Opava-Vlašovičky
Telefon: 553 793 401; mobil: 733 741 304
e-mail: vlastovicky@charitaopava.cz

Toto číslo vyšlo 15. září 2021 v nákladu 800 výtisků a je již 90. v pořadí od vzniku časopisu.

Vytiskl RETIS s.r.o. Povoleno Ministerstvem kultury České republiky, MK ČR E 13841.

Pokud si nepřejete, aby Vám byla Vlaštofka nadále zasílána, informujte nás na e-mail vlastovicky@charitaopava.cz a jako předmět uveďte „ODHLÁSIT“, případně písemně na adresu Charita Opava.